

СК-З

У Р С Р

У С С Р

КОМИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ
при РАДІ МІНІСТРІВ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

КОМИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
при СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УКРАИНСКОЙ ССР

14

9 апраля 1968 г.

№ 263/к

РОЗСЕКРЕЧЕНО
Киев

"7" 12 2019 р. № 24/25/4-56

Секретно

экз. № 1

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ КОММУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ
УКРАИНЫ

ИНФОРМАЦИОННОЕ СООБЩЕНИЕ

По данным издающейся в г. Пряшеве /ЧССР/ газеты "Нове життя" - органа Центрального комитета культурного Союза украинских трудящихся /КСУТ/, в связи с официально объявленной в Чехословакии программой демократизации в среде украинского меньшинства страны происходят процессы, связанные со стремлением определить статус украинцев в ЧССР.

II марта 1968 года состоялось расширенное заседание президиума центрального комитета КСУТ, который наметил план действий на ближайший период. Президиум предложил созвать внеочередной пленум ЦК КСУТ и внеочередную конференцию, а также принял обращение к украинцам-русинам Чехословакии.

В обращении президиум ЦК КСУТ призвал украинцев ЧССР принять активное участие в обсуждении существующих проблем

При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим

КОНТРЭЛЬ

ЦК КП України
Загальний відділ. ІІ сектор
Ex. № 1173/16 9
9 " IV 1968
Підлягає поверненню

и поддержать требование руководства КСУТ о предоставлении украинскому меньшинству всех прав и привилегий, которыми пользуются чехи и словаки, вплоть до автономии в рамках ЧССР.

В этом обращении, в частности, затронут вопрос о нежелательных последствиях "Кошицкой правительской программы", где интересы украинского населения Чехословакии якобы не были достаточно представлены, высказываются недовольство ликвидацией т.н. "Украинской Народной Рады Пряшевщины", протест против метода решения религиозной проблемы /воссоединение с православной церковью/, предлагается реабилитировать лиц, ранее привлеченных к ответственности за украинский национализм.

В резолюции актива читателей и сотрудников газеты "Нове життя" и журнала "Дружно вперед", а также редакции пряшевского радио говорится: "... Первым и необходимым условием заручиться доверием украинского населения Чехословакии, является необходимость полной реабилитации граждан украинской национальности за тот ущерб, который им причинен с конца 1944 года. Вопрос касается реабилитации сотен закарпатских украинцев, за все лишения сталинских лагерей ... Речь идет о реабилитации населения за ущерб причиненный при административном введении православия, за ущерб причиненный коллективизацией сельского хозяйства, за т.н. украинский национализм" ...

**При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим**

3.

19 марта сего года состоялся внеочередной пленум ЦК КСУТ, который потребовал отставки президента ЧССР А. НОВОТНОГО и резко осудил бывших секретарей Восточно-словацкого краевого Комитета КПС Е. ХЛЕБЦА и М. РАЗУСА, причинивших якобы много вреда украинскому культурному развитию в стране.

Пленум поддержал предложение Словацкого Национального Собрания о федеративном устройстве ЧССР.

В резолюции пленума указывается: "... Мы убеждены, что формой, которая может обеспечить все права национальных меньшинств в нашей стране по принципу равный с равным, является форма национального самоуправления. Поэтому считаем необходимым возобновить деятельность нашего революционно народного органа - Украинской Народной Рады, которая должна стать представителем украинцев-русинов Чехословакии".

Характерен ряд высказываний руководителей и активистов КСУТ. Так, например, известный своими националистическими убеждениями Николай МУШИНКА, касаясь вопроса о будущем устройстве украинской общины в ЧССР, сказал: "Следует возобновить деятельность Украинской Народной Рады Пряшевщины и предоставить ей все права, какими располагают соответствующие чешские или словацкие органы, т.е. она должна иметь своих представителей

*При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим*

в парламенте и других государственных законодательных и исполнительных органах, которые могли бы говорить от имени украинского населения".

Один из активистов украинского движения в ЧССР Павел МУРАШКО заявил : "В случае положительного решения вопроса отношений чехов и словаков в ЧССР на основе федерации этих народов, считаю крайне необходимым, чтобы украинцы Чехословакии немедленно выдвинули свою программу, в которой, как минимум, будет требование полной автономии в рамках ЧССР".

Доцент Пряшевского университета Юрий БАЧА, автор ряда националистических статей и произведений, касаясь вопроса религии заявил, что насильственный перевод униатской церкви в православную был противоестественным, и высказался за возращение к униатству.

До 30 апреля 1968 года намечено провести всеобщую внеочередную конференцию "Народный съезд" КСУТ, на которой предполагается обсудить программу действий КПЧ, предложения о государственно правовом устройстве украинского меньшинства, избрать новые органы и выработать новый устав КСУТ.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Копия опубликованного в газете "Нове життя" № II от 16. III. 68 г. "Звернення до українців-русинів Чехословаччини від поширеної президії ЦК КСУТ" на 5 листах.

При використанні цієї документації
є обов'язково
посилання на ГДА СБ України
ПРЕДСЕДАТЕЛЬ КОМИТЕТА ГОСБЕЗОПASНОСТИ
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УССР
М. Никитченко В. НИКІТЧЕНКО

З В Е Р Н Е Н Я

до українців-русинів Чехословаччини
від поширеної Президії ЦК КСУТ

Дорогі брати і сестри !

В результаті грудневого і січневого пленумів ЦК КПЧ розпочався в нашій республіці швидкий процес демократизації нашого життя. Він охоплює найширші кола громадськості Чехословаччини. Однією з дуже важливих проблем цього процесу є питання правильного і остаточного розв'язання національних відносин між чеським і словацьким народами та національними меншостями - українською, угорською, польською і німецькою.

Українці Чехословаччини були тою національною меншістю, яка під час другої світової війни брала, поряд з чехами і словаками активну масову участь в боротьбі за визволення і відновлення демократичної Чехословаччини. У боротьбі проти спільногого ворога українці виступали на засадах рівного з рівним. Після визволення українське населення Чехословаччини, яке на протязі віків зазнало соціального і національного утисків, було впевнене в тому, що принцип рівного з рівним увійде в життя післявоєнного врегулювання політичних, соціальних, економічних і культурних відносин між українцями-русинами і чеським та словацьким народами. З одного боку, українське населення зазнало великих людських жертв у підпільній боротьбі, партізанському руху, у чехословакському закордонному війську, в рядах Червоної Армії, з другого боку зазнало чи не найбільше матеріальних шодів внаслідок воєнно-фронтових подій.

**При використанні матеріалів
посилання на ГЛА СБ України**

є обов'язковим

ЦК КП УКРАЇНИ
Загальний відділ. II сектор.

Додаток до вх. № 1173/16
9. IV 1968.

2.

Закономірним результатом масової участі нашого народу в національно-визвольному русі було утворення Української Народної Ради Пряшівщини як свого революційного органу. УНРП з перших днів свого існування, в надзвичайно тяжких умовах намагалась проводити в житті принцип рівного з рівним. На жаль, ця засада не ввійшла в "Кошицьку урядову програму".

Наш народ після визволення опинився без стріхи над головою, протягом довгих років наші люди жили в землянках без достаточної державної допомогти. Така ситуація примусила сотні наших родин переселитися в інші краї республіки, чим втратили контакт з рідним краєм і внаслідок відсутності умов для розвитку національного життя піддавались асиміляції.

Слід підкреслити, що УНРП, як виразник волі нашого народу, непохитно стояла на позиціях Ураду Готвалльда, доказом чого є її позитивне ставлення до Лютневих подій в 1948 році, в яких вбачала гарантію справедливого вирішення наших інтересів. Надії нашого народу, які він вкладав у новий Уряд, не сповнилися.

В період культу особи ситуація наших справ погіршалась. Було ліквідовано: Реферат українських шкіл, українські шкільні і освітні інспекторати, Союз молоді Карпат та Українську Народну Раду Пряшівщини. Неправильними методами було вирішено релігійне питання. Багато політичних і громадських діячів було безпідставно обвинувачено у так званому "українському буржуазному націоналізмі", деяких звільнено з роботи, або виселено в інші області республіки. Грубих хиб було допущено і в період колективізації сільського господарства.

**При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим**

3.

Це все мало за наслідок послаблення нашого національного організму.

Всупереч тяжкій політичній атмосфері культу особи здорове ядро нашого народу, зокрема інтелигенції, не раз протестувало проти неправильної політики по відношенню до українців, але ці протести й домагання залишились "голосом вопіющого в пустині". Тих людей було засуджено, суспільно дескредитовано і публічно зневажано.

Внаслідок вищенаведеного много людей було арестовано, засуджено, ображено їх людську гідність. Маси розчарованого населення, позбавлені кращих представників своєї інтелігенції, що працювала в наших установах, були дезорієнтовані і втратили перспективу свого національного розвитку.

Дорогі брати й сестри !

Знову настав час, коли в процесі демократизації нашої країни можемо на повний голос заговорити про заподіяні нам кривди і домагатись їх усунення.

ЧОГО ХОЧЕМО ?

Вимагаємо швидкими темпами створювати робочі можливості в нашім краї, щоб якнайскоріше досягти такого життєвого рівня, як в інших краях нашої республіки.

- Щоб партійні і державні органи селянам дали таку допомогу, яка б забезпечила їм краще і багатше життя.

**При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим**

- Щоб наші діти в більшій мірі мали можливість учитись у всіх школах.

-Щоб для нашої молоді було забезпечено працю і можливість всебічного розвитку в своєму краї.

Вимагаємо, щоб усі скривджені були повністю реабілітовані.

- Повернути чехословацьке громадянство всім бувшим оптантам, що повернулися на нашу батьківщину і допомогти їм активно залучитися до повноправного життя.

Ми віримо, що всі наші справедливі домагання в області політичній, соціально-економічній і культурній знайдуть своє місце у готованій акцій програмі партії.

Хочемо надалі на засаді рівного з рівним з чеським і словацьким народами та іншими національностями будувати спільну батьківщину на благо всіх її громадян.

Ми проголошуємо вірність нашій Республіці, але одночасно вимагаємо від неї узаконення всіх прав у Конституції. Тільки те може вернути віру населенню в його здібність жити всебічним національним життям, мобілізувати його сили для дальнього розвитку нашої батьківщини - Чехословацької Соціалістичної Республіки.

Дорогі друзі !

Наш заклик читайте на сільських громадах і надсилайте свої думки й пропозиції як найліпше вирішити проблеми нашого народу.

**При використанні матеріалів
Культурний союз українських трудящих Чехословаччини
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим**

в дусі останніх засідань пленумів ЦК КПЧ і ЦК КПС бере на себе відповіальність перед народом і перед історією висловити свої погляди і подати пропозиції на дальнє державно-правове упорядкування нашого національного життя.

Спільними силами за зміцнення єдності народів і національностей Чехословацької Соціалістичної Республіки.

Поширеня Президія Центрального комітету
Культурного союзу українських трудацьких
ЧССР.

В Пряшеві, II березня 1968 р.

При використанні матеріалів
посилання на ГДА СБ України
є обов'язковим